

Руслан Вікторович КРЮКОВ,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, курсант 515 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України

Науковий керівник – Катерина Миколаївна КРАМАРЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та військового господарства Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦИФІЧНІ РИСИ ВІЙСЬКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Зміст поняття «менеджмент» досить широкий. Це і спосіб управління, керівництва, контролю, і мистецтво управління, і люди, які контролюють і спрямовують діяльність організацій, а також управлінський персонал. Менеджмент включає багато аспектів: економічний, політичний, військовий, соціальний, фінансовий, філософський, технічний, організаційний та ін. Кожен з них відносно самостійний у практиці, ними займаються різні фахівці. Поки що не існує єдиної теорії менеджменту, яка б об'єднувала всі його аспекти. Відрізняючись концептуально, теорії менеджменту, однак, пов'язані між собою цілями і напрямками розвитку. Найчастіше поняття «менеджмент» трактується як наука, процес, мистецтво, функція управління, органи або апарат управління, група людей, які управляють організацією.

В умовах сьогодення все більшого значення набуває військовий менеджмент, який виник у складі державного управління. У сучасних умовах усі командири і їх заступники у військовій організації повинні знати не лише науку управління зброєю і військами, але і, передусім, науку управління людьми – «військовий менеджмент». Іншими словами сучасний командир і його заступники повинні бути одночасно і військовими менеджерами.

Еволюцію військової управлінської думки (військового менеджменту) умовно поділяють на п'ять етапів. Перший етап виникнення практики військового менеджменту (з глибокої давнини до першої чверті XVIII ст.) охоплює війни епохи рабовласництва і феодалізму із застосуванням холодної зброї та м'язової енергії людини і тварин). Другий етап (з першої чверті XVIII ст. до кінця XIX ст.) – період ведення війн з широким застосуванням вогнепальної зброї. Третій етап розвитку військового менеджменту (з кінця XIX ст. до середини XX ст.) характерний кровопролитними війнами, включаючи і дві світові із застосуванням складних видів озброєння та військової техніки. Четвертий етап (з середини до 90-х років XX ст.) пов'язаний з «холодною війною» і війнами за звільнення від колоніального та іншого ярма. Сучасний етап військової управлінської думки (з 90-х років XX ст. до теперішнього часу) характеризується закінченням «холодної війни» між Заходом і Сходом, «гарячими» інформаційними війнами між розвинутими країнами світу та міжнародним тероризмом. Отже, перший етап і другий етап військового менеджменту відповідають практичному менеджменту, третій етап військового менеджменту – науковому менеджменту, адміністративному менеджменту та менеджменту людських відносин, четвертий і п'ятий етапи

військовому менеджменту – поведінковому менеджменту та науці управління [1].

Зміст управлінської діяльності військових менеджерів різних ланок управління відрізняється один від одного. Військові менеджери низової ланки управління – це організаційний рівень, що знаходиться безпосередньо над військовослужбовцями. Вони в основному здійснюють контроль за виконанням завдань. Робота військових менеджерів нижчої ланки управління координується і контролюється військовими менеджерами середньої ланки управління. Вони готуватимуть інформацію для рішень, що приймаються військовими менеджерами вищої ланки управління, і передавати ці рішення у вигляді конкретних завдань військовим менеджерам нижчої ланки управління. Військові менеджери вищої ланки управління відповідатимуть за ухвалення найважливіших рішень для військової організації в цілому або для основної частини підрозділів [2].

Вимоги до професійної діяльності військових менеджерів можна умовно поділити на дві групи. Перша група вимог: розуміння природи управлінської праці і процесів військового менеджменту; знання посадових і функціональних обов'язків військового менеджера, способів досягнення цілей і підвищення ефективності роботи військової організації; умінь використовувати сучасну інформаційну технологію і засоби комунікації, необхідні в управлінському процесі (управлінські характеристики (знання і умінь) для управління військовослужбовцями і військовими колективами). Друга група вимог до професійної діяльності військового менеджера пов'язана з його здатністю працювати з людьми і управляти самим собою (самоменеджмент) [2].

Отже, військовий менеджмент як наука розвивається з урахуванням надбань наукових шкіл менеджменту, використовує аналогічні принципи і підходи, виконує ті ж функції. Проте, слід зважати, що військова справа – це особливий вид діяльності, який пов'язаний з підвищеним рівнем небезпеки і відповідальності. Тому вимоги до військового менеджменту, як і до військових менеджерів, є значно вищими. Військовий аспект менеджменту в умовах сьогодення є актуальним напрямком для подальших досліджень.

Список посилань

1. Полікашин В.С., Полікашин Ю.В., Поляков С.Ю. Еволюція військового менеджменту та його принципів на першому етапі (з глибокої давнини до першої чверті XVIII століття). *Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних сил*. 2014. Вип. 1. С. 283–291. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZKhUPS_2014_1_71 (дата звернення: 20.03.20).

2. Полікашин В.С., Полікашин Ю.В., Поляков С.Ю. Хто такі військові менеджери і чим вони повинні займатися у військовій організації? *Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних сил*. 2013. Вип. 3. С. 252–259. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZKhUPS_2013_3_60 (дата звернення: 20.03.20).